

УДК 330.322.3 + 330.341.1

ДО СУТНОСТІ, ЗНАЧИМОСТІ І ПРИВАБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

І.І. Червен, д.е.н., професор

М.І. Кареба, к.е.н., ст. викладач

Миколаївський державний аграрний університет

Зроблено огляд наявних в економічній літературі визначень поняття «інвестиції», висловлено і власну точку зору. Обгрунтовано значимість інвестиційної діяльності та необхідність підвищення інвестиційної привабливості аграрних формувань.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційна діяльність, стабільний розвиток, ефективне використання, кризові умови.

В економічному розвитку підприємств і забезпеченні в них розширеного відтворення ключову роль відіграють інвестиції. На надходження і використання інвестицій в нашій країні і в кожному окремому її регіоні у досить великій мірі впливають зміни в економічних умовах функціонування аграрних формувань. Відсутність ж у них інвестиційних ресурсів призводить до зниження активності інноваційної діяльності, без здійснення якої розраховувати на їх ефективне функціонування практично неможливо. Тому зростання обсягів інвестиційних ресурсів та підвищення їх віддачі є одним із пріоритетних напрямів інтенсифікації розвитку виробничої діяльності будь-якого підприємства.

Значну увагу проблемам, пов'язаним з інвестиціями, у своїх наукових працях приділяють багато вчених, серед яких: з іноземних – Г. Александер, Дж. Бейлі, Г. Бірман, О.І. Волков, Л. Гітман, О.Б. Ідрисов, Б.А. Колтинюк, А. Маркус, Б.А. Вайзберг, Р.А. Фатхутдинов, У. Шарп; з вітчизняних – В.Г. Андрійчук, А.Г. Бидик, І.О. Бланк, С.І. Вакарін, І.І. Вініченко, В. Гайдуцький, Ю.Є. Губеня, Н.М. Давиденко, М.І. Кисіль, М. Коденська, О.В. Мертенс, С.І. Прилипко, П.С. Рогожин, П.Т. Саблук, В.П. Савчук, П.А. Стецюк, Г.В. Черевко, В. Шеремет, І.В. Якимов, О. Ястремська та ін. Проте слід визнати, що ціла низка пов'язаних з ними питань залишається не до кінця

вирішеними. Зокрема, поки що немає навіть загально визнаних єдиних визначень самих понять «інвестиції» та «інвестиційна привабливість». Саме їх розгляд і є метою даної статті.

Говорячи про інвестиції, слід вказати, що в багатьох зарубіжних джерелах інвестиції трактуються як набір благ та цінностей, які вкладаються в підприємницьку діяльність з метою одержання доходу у майбутньому. Значна частина вітчизняних науковців під ними розуміють довгострокові вкладення коштів з метою створення нових і модернізації діючих підприємств, освоєння нових технологій і видів техніки, що забезпечують збільшення прибутків. Але інвестування капіталу можливе і у такі фінансові інструменти, як цінні папери (облігації, акції та ін.). Тому, на наш погляд, за правильним шляхом йде А.Г. Бидик, який розглядає інвестиції як з фінансової, так і з економічної позицій. З погляду фінансового менеджменту інвестиції – всі активи, вкладені в господарську діяльність з метою одержання доходу. З економічної ж точки зору – це витрати на створення, розширення, реконструкцію і технічне переозброєння основного капіталу, а також пов'язані з цим зміни оборотного капіталу, що залежать від витрат на основний капітал [1]. За трактуванням, наприклад І.О. Бланка [2], інвестиції у найширшому розумінні – це вкладення капіталу з метою подальшого його збільшення.

На думку І.І. Вініченко [3,с.19], інвестиції – це приріст вартості суспільного капіталу, триманого в результаті виробничої діяльності суб'єктів господарювання та стратегічної політики держави, що спрямовується на перетворення частини нагромадженого капіталу в альтернативні види активів, збільшення прибутку, нарощування обсягів виробництва, впровадження інноваційних розробок, поліпшення соціально-побутових умов проживання людей і екологічних параметрів навколишнього середовища.

За визначенням Л.В. Коршик [4], інвестиції – це багатоаспектний цілеспрямований внесок капіталу в різних його формах на основі укладених

контрактів між договірними сторонами, з метою компенсації інвестиційних коштів і отримання прибутку.

У Законі України «Про інвестиційну діяльність» інвестиції визначено як всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект.

На нашу думку, інвестиції являють собою вкладення (перш за все - довгострокові) капіталу у розвиток підприємства, спрямовані на збільшення, удосконалення і підвищення ефективності використання як основних, так і оборотних його активів з метою одержання відповідного ефекту (і економічного, і соціального).

Проблема залучення інвестиційних ресурсів і ефективного їх використання у сучасних кризових умовах є однією з головних, оскільки без її вирішення розраховувати на збільшення обсягів виробництва, підвищення ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств і забезпечення продовольчої безпеки нашої країни є практично неможливими. Тому вкрай необхідно поступово удосконалювати інвестиційну діяльність, у тому числі і державну політику у цій сфері.

Слід вказати, що на практиці спостерігається досить суттєва різниця в інтересах інвесторів і підприємств, яким необхідні відповідні зовнішні вкладення. Зокрема, інвесторів цікавить лише одержання вигоди від цього, тоді як підприємства турбуються не тільки за прибуток, а і за вирішення цілого ряду соціальних проблем (підтримка сільського населення, його процес влаштування, покращення умов життя на селі, підвищення розмірів доходів робітників тощо).

Ще одним каменем спотикання є земля. Для більшості інвесторів вона є чи не основним чинником інвестиційної привабливості. Але бачення цієї привабливості у різних сторін також різне. Для інвестора вона є основним чинником збагачення за мінімальних витрат. Метою сільськогосподарського

підприємства щодо землі як чинника інвестиційної привабливості є не тільки збагачення від неї, а й збагачення її самої [5].

Проблема підвищення інвестиційної привабливості особливо гостро стоїть у сільському господарстві, яке у дуже значній мірі відстає від інших галузей економіки у своєму технічному та технологічному розвитку і має низку особливостей, до яких відносяться: незадовільний стан матеріально-технічної бази, нестабільність ринку агропродовольчої продукції, нестача у підприємств власних коштів, недостатні рівні ефективності їх функціонування та окупності вкладень. До того ж більшість підприємств агропромислового комплексу залишаються економічно відсталими через низькі закупівельні ціни на сільськогосподарську продукцію, високі процентні ставки за кредити, низький рівень державної підтримки агротоваровиробників.

Завдання підвищення інвестиційної привабливості українського аграрного виробництва особливого значення набуває у зв'язку зі вступом нашої країни до СОТ, у цих умовах кожне конкретне підприємство має бути привабливим для потенційного інвестора, оскільки вільні інвестиційні кошти є обмеженими і інвестори схильні їх спрямовувати в найефективніші сфери господарювання.

Дуже важливе значення має відводитися підвищенню інвестиційної привабливості аграрної сфери АПК. Ми підтримуємо точку зору М.В. Вовк [4] відносно того, що інвестиційна привабливість передусім визначається сприятливим інвестиційним кліматом у регіоні, галузі, а вже потім завершується визначенням інвестиційної привабливості об'єкта господарювання базового рівня – підприємства, де реалізуються конкретні проекти.

При здійсненні оцінки інвестиційної привабливості вітчизняних сільськогосподарських підприємств необхідно урахувати нестабільність економічної ситуації в Україні, використовуючи при цьому відповідні методики. На наш погляд, на увагу заслуговує пропозиція М.В. Вовк [5]

щодо доцільності проведення оцінки інвестиційної привабливості за методом прогнозування й дисконтування грошових потоків, який базується на одному з основних принципів фінансової теорії: вартість активів дорівнює скоригованій поточній вартості грошових потоків.

До основних причин, які стримують здійснення активізації інвестиційних процесів в нашій країні, перш за все відносяться нестача у підприємств достатніх сум власних коштів та висока вартість ресурсів, які залучаються. Основні причини цього – сезонність виробництва, тривалість періоду обігу капіталу, велика залежність від ґрунтових та погодних умов тощо. Ураховуючи це, інвестори, звичайно ж, перевагу надають промисловим формуванням. На сільське ж господарство припадає дуже незначна частка всіх інвестицій в АПК.

Оскільки Україна має 50 млн. га родючих сільськогосподарських земель, нам необхідно створити такі умови їх використання, які дозволили б залучити інвестиції у виробництво екологічно чистої аграрної продукції.

Одне з найавторитетніших світових агентств Fitch Ratings прогнозує, що капіталовкладення в український агропромисловий комплекс у 2010-2012 роки становитимуть близько 1 млрд. 870 млн. [6]. Найважливішими чинниками підвищення ефективності агропромислового виробництва в після кризових умовах еволюційного розвитку його ринкової природи є гнучка організаційна структура й інвестиційна активність підприємств, їх спроможність і рефлексивність до впливу кон'юктурних чинників, що визначають інвестиційну діяльність, адаптованих до нових умов господарювання.

Основними видами джерел інвестицій сільськогосподарських формувань є: власний прибуток; кредити комерційних банків; пільгове кредитування; кошти, виділені на реалізацію державних та регіональних цільових програм; пільгове оподаткування; кошти страхових компаній та іноземні інвестиції.

Виходячи з вищевикладеного можна зробити наступні висновки:

- інвестиції являють собою вкладення капіталу у розвиток підприємства, спрямовані на збільшення, удосконалення і підвищення ефективності використання як основних, так і оборотних активів з метою одержання відповідного ефекту (і економічного, і соціального);

- залучення інвестиційних ресурсів у сучасних кризових умовах неможливе без забезпечення належного рівня інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання, оцінку якої є сенс здійснювати за методом прогнозування і дисконтування грошових потоків;

- усунення основних причин, які стримують активізацію інвестиційних процесів в нашій країні за висвітленими у статті напрямками сприятиме впровадженню досягнень науково-технічного прогресу і підвищенню ефективності функціонування виробничих формувань АПК.

Література

1. Бидик А.Г. Основні методичні аспекти оцінки інноваційних інвестицій / А.Г. Бидик // Економіка АПК. – 2007. - №4. - С. 68 - 71
2. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент / И.А. Бланк. - К.: МП «ИТЕМ» АТД, 1995. - 448 с.
3. Вініченко І.І. Інвестиційна діяльність аграрних підприємств: монографія / І.І. Вініченко. – Донецьк: Юго – Восток, 2010. – 444с.
4. Коршик Л.В. Управление инвестиционными рисками в предпринимательской деятельности аграрного сектора экономики / Л.В. Коршик // Науковий вісник Луганського національного аграрного університету / за ред. В.Г. Ткаченко. – Луганск: Елтон - 2, 2010. - №16. -С. 216 – 219.
5. Вовк М.В. Організаційно-економічний механізм формування інвестиційної привабливості аграрних підприємств / М.В. Вовк // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва. Серія «Економіка АПК і природокористування». – 2009. - №12. – С.135 – 139
6. Мазур Є. Аграрні підсумки 2010 / Є Мазур // Агробізнес сьогодні. – 2010 (грудень). - № 27. 16 - 19

И.И. Червен, М.И. Кареба. О сущности и значимости инвестиций в обеспечении эффективного развития аграрных предприятий и необходимости повышения их инвестиционной привлекательности.

Сделан обзор имеющихся в экономической литературе определений понятия «инвестиции», высказана и собственная точка зрения. Обоснованы значимость инвестиционной деятельности и необходимость повышения инвестиционной привлекательности аграрных формирований.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная, привлекательность, инвестиционная деятельность, стабильное развитие, эффективное использование, кризисные условия.

I.I. Cherven, M.I. Kareba. About essence and meaningfulness of investments in providing of effective development of agrarian enterprises and necessity of increase of their investment attractiveness.

The review of present in economic literature determinations of concept «investments» is done, the own point of view is outspoken. Meaningfulness of investment activity and necessity of increase of investment attractiveness of the agrarian formings is grounded.

Keywords: investments, investment, attractiveness, investment activity, stable development, effective use, crisis terms.